

CIRKUSZI AKROBATIKA

Alaputatási és szakmódszertani periodika

Porond 1955. április 1.[\[1\]](#)

Környei János igazgató: A vállalat vezetősége[\[2\]](#)

Pruzsinszky Lajosné: Április 4

Fekete Lajos művészeti oszt.vez.: Jegyzetek a varsói konferenciáról...

1955. március 10-én először került rá sor, hogy öt baráti állam /Lengyel, Bolgár, Magyar, Román és Kelet-Német/ artista területének vezetői egymás kölcsönös tájékoztatására és a jövő perspektíváinak megbeszélésére Varsóban konferenciára jöttek össze.

Még mielőtt a konferenciáról beszélnék, nem lehet szó nélkül hagyni, azt az arányaiban hatalmas méretű, lendületes munkát, melyet a hős lengyel nép a Párt és a Kormány vezetésével Varsó újjáépítésében végeztek. Olyan kétemeletes épületet is láttunk, melyet 19 nap alatt építettek fel. A hitleri (3) fasiszta hordák, tervszerűen 80 %-ban lerombolták a szép lengyel fővárost, a megmaradt 20 % is erősen megrongálódott. Varsó mai képére jellemző, hogy erre a mérhetetlen pusztításra a romokból csak részben, inkább a rengeteg új épületből lehet következtetni. Bátran elmondhatjuk: ilyen óriási méretű építő munkát csak olyan nép tud elvégezni, amely tudatában van annak, hogy magának építi az országot.

A tárgyalások a legelvtársiasabb, a legbarátibb hangulatban folytak le. Az egyes delegációk beszámoltak saját területük fejlődéséről, vállalati felépítésükről, problémáikról. A beszámolókból egyértelműen csendült ki, hogy azonos cipő szorít mindannyiunkat; az artistacsere szélesebb alapokra helyezése és pedig teljes cirkuszok kicserélése. A jövőre vonatkozóan mi is ebben látjuk a követendő irányt. Miért? Mert számaink már nagyon közismertek, a közönség ezen túlmenően új arcokat kíván látni, artista művészeink fejlődését előbbre viszi és ami a legfontosabb; népeink közötti kulturális kapcsolatunkat és barátságunkat még jobban elmélyíti. Ezt bizonyítja az 1954. évi lengyel-magyar cirkusz-csere, továbbá az Aeros és a Busch cirkusz budapesti vendégszereplése.

Lengyel barátainkkal 1956-ra 1-1 cirkusz és egyes számok cseréjében állapodtunk meg. A németek 1955-56 telén újra Budapesten vendégszerepelnek, ugyanabban az időben tőlünk kérnek 20-25 számot. A román elvtársak április elején Budapestre jönnek, itt fogunk velük véglegesen megállapodni.

A konferencia egyik legpozitívabb eredménye; minden évben artista fesztivál rendezése. Az első 1956-ban Vroclavban lesz. A főbb alapelvekben a konferencia megállapodott, részleteit az első rendező fél dolgozza ki. Az egyes országok 14 műfajt képviselnek, a nyertesek kitüntetésekben és oklevelekben részesülnek. A fesztivál célja a cirkuszművészet fejlődésének elősegítése.

A jövő év elején előreláthatóan a konferenciát Budapesten fogjuk megtartani, melyre a Szovjetuniót is szeretnénk meghívni.

A konferencia azzal zárult, hogy a delegációk aláírták a jegyzőkönyveket és egyben üdvözlő táviratot küldtek a Szovjetunió, a Kínai Népköztársaság - a Csehszlovák Népköztársaság artistáinak.

Úgy érezzük, hogy a nemzetközi konferencián megtartott megállapodásokkal kulturális kapcsolataink bővítésével még szorosabbá fűzzük a népi demokráciákkal baráti viszonyunkat. Ezzel is a békés építőmunkát kívánjuk előbbrevinni.

Országos Cirkusz Vállalat Pártalapszerve: A porond megindításához

Szabó Kálmán sz.b. titkár: Olvasóinkhoz!

A cirkusz Busch

Budapesti vendégszereplése minden tekintetben tanulságul szolgálhat vállalatunknak. Az Aeros és Busch által megtört a

„jég” és bebizonyosodott, hogy télen is lehet cirkuszt üzemeltetni Budapesten, még hozzá óriási sikerrel. Természetesen jó műsort kell adni. És ezek után nagyon jó műsorral kell üzemeltetésünket kezdeni, amihez a propagandának legalább fele olyan arányban kell hozzájárulni, mint azt a Buschnál tapasztaltuk. Véleményem szerint ilyen felkészültséggel lehet csak „biztos erkölcsi és anyagi sikerrel üzemeltetni.” A jó propaganda állandó hangoztatása nem elegendő ehhez. Biztosítani kell a papírt és a nyomdai kivitel is. Csak az a nagyvonalú propaganda biztosítja a bevételi lehetőség maximumát, amit a Busch cirkusz csinált. Ha propagandáról van szó, a Buschnak semmi sem drága. Általános plakátjait korlátlan számban nyomathatja, mert van 3-4 olyan házi-száma, ami világviszonylatban is attrakció jellegű. Így nem kell a nyomdának várni a plakátokon szereplők neveire stb.-re. A Busch cirkusztól átvett tapasztalatokkal még foglalkozunk.

Indra: Szentől-szemben Francescó Caprival

A Busch Cirkusz műsorában kétségtelenül az egyik legérdekesebb produkciót egy 34 éves fiatal artista mutatja be, 5 Bengáli tigrissel. – Francescó Capri Essenben született és már 26 éve artista. Van egy 3 éves kisleánya. Bár a 26 év alatt mint akrobata, zsonglőr, drótszám, levegőszám – sikerrel dolgozott, mégis mindig a vadállatok érdekelték a legjobban. Először 1946-ban barna medvékkel kezdett dolgozni. Utána jegesmedvékkel lépett fel az Aeros cirkuszban és a vegyes állatszámokat is ő idomította 1952-ben. A múlt év végén kezdett ezekkel a tigrisekkel foglalkozni, először hárommal, majd még két tigrissel növelte a számot. A tigriseket a „hasukon” keresztül idomította és napi háromszori próbával 3 órán keresztül 1 óra pihenéssel. A gyors és szép mozgást az állatok ostorral való tusírozásával éri el. A jelenleg bemutatott, úgynevezett végleges szám beállítása 9 hétig tartott. A „Rani” tigris volt a legutolsó, amit idomításra kapott, és amelyik megtámadta. Elmondja még, hogy egyszer már történt egy „Akbár” nevű tigrissel balesete, ahol súlyosan megsebesült. 40 napig volt kórházban, de még ez sem vette el a kedvét attól, hogy továbbra is egy nagy tigrisszám beállítását tűzze maga elé célul. Az itt történt balesetét a következőképp meséli el: - „A cirkusz télutáni előadásán négy tigris már benn volt és az ötödik nem akart bejönni a kocsijából. Mondtam, hogy hagyják kint, és nem is számítottam már rá, hogy beengedik. De félreértették, és beküldték a tigrist, amelyet a kocsiban már feldühítettek, és az abban a pillanatban, amikor még háttal álltam az alagútnak, nekem ugrott. Szerencsére csak könnyebben sérültem meg.” – Nagyon jól érzi itt Magyarországon magát. A Buschnál állandó szerződése van. Véleménye szerint nemcsak az állatok mutatványain van a hangsúly, hanem az idomító mozgásán és előadási módján is, ami abban nyilvánul meg, hogy az idomítónak a közönséggel is és az állatokkal is egyszerre kell a kontaktust tartani.

Ezt üzeni a magyar artistáknak: - „Szeretném, ha minél többen ellátogatnának a Német Demokratikus Köztársaságba, hogy ezzel is szorosabb legyen a népek közötti barátság. Ebben látom az artisták további fejlődését.” –

Ebben azt hiszem mindnyájan egyetértünk velem.

Sakk

Szilágyi György: Akinek nem inge

Szilágyi György: Párhuzam

A közelmúltban bemutatott „Zürzavar a cirkuszban” című csehszlovák cirkuszfilm, amely nagy sikerrel szerepel filmszínházaink műsorán, önkéntelenül alkalmat kínál arra, hogy az ember párhuzamba állítsa a „Fel a fejfel” c. magyar filmmel. Ezek után nem nehéz megállapítani, hogy a két film mérlegelésénél a mérleg a csehszlovák filmalkotás javára billen. Miért? És erre a kérdésre természetesen az artisták szemszögéből kell válaszolni, hiszen mindkét film cirkuszfilm, illetve... csak az egyik. A „Zürzavar a cirkuszban” egyike a felszabadulás óta látott legjobb cirkuszfilmeknek. A cirkusz világát, az artisták életét még eddig talán senkinek sem sikerült ilyen kitűnő formában filmre feldolgozni. Aki a filmet megnézi, látja, hogy – habár van a filmnek főszereplője, a cirkuszigazgatót alakító népszerű színművész, Jaroslav Marvan személyében – mégis ennek a filmnek a főszereplője a csehszlovák artista, akinek színvonalas művészete áll a film középpontjában. Viszont, ha a „Fel a fejfel” című magyar filmet, – melyet egyáltalán nem illehetünk azzal a megtisztelő jelzővel, hogy cirkuszfilm – vizsgáljuk, akkor arra a megállapításra jutunk, hogy ebben a filmben nem az artistákért van a főszereplő, hanem fordítva: a film kizárólag és elsősorban Pepi bohócról szól, és az artisták éppen csak „staffázs” szerepét töltik be a filmben. Arról, hogy ez a film az artistákról szól, nem lehet beszélni. A rendező és a forgatókönyvíró mint valami exotikumot villantja meg a vándorcirkusz artistáit és mindezt ráadásul álromantikus és giccses formában vetítik a néző elé. A „Fel a fejfel” című filmben a cirkusz világa csak háttér, csak „expozíció”, „mankó” ahhoz, hogy a főszereplőnek logikai alapot adjanak, ami valljuk be, még így is nehezen sikerült.

Nem megvetendő dolog, ha a „Fel a fejjel” alkotói behatóan tanulmányozzák a „Zűrzavar a cirkuszban” című csehszlovák filmet, mert akkor világos választ kapnak arra, hogyan lehet és hogyan kell cirkuszfilmet csinálni. Ez a remek film egy cseppet sem kisebbitette Jaroslav Marvan sikerét és a közönség előtt soká emlékezetes marad az alakítása, – azért, mert „a volt a filmért és nem ő érte készült a film”...

Indra: 300

Dániel Béla: Na látod?

A múlt év november közepe óta Szatmár-Szabolcs vármegye Szamos és Tiszamenti apró falvaiban és még vagy negyven határmenti kis községben gyermekek, felnőttek, leányok, asszonyok, ha egymással találkoznak, kacagva, jókedvűen így köszöntik egymást: „Na látod?” Azóta negyven kis falu dolgozó parasztsága zárta szívébe a „Na látod” kis brigád artista művészeit, akik szívvel-lélekkel, minden tudásuk legjavát nyújtva indultak el Budapestről a négyszáz kilométeres útra szórakoztatni a kis határmenti falvak dolgozóit. A fárasztó egynapos utat, a sokszor dermesztő hideg öltözőket és termeket, a hófúvás akadályai azonban mindenben kárpótolta a kultúrotthonok jóindulatú, lelkes nézőserege, akik őszinte tetszésük megnyilvánulásaképpen orkánszerű tapsal jutalmazták napról napra az előadások szereplőit kivétel nélkül.

Mi is történt tulajdonképpen? Hogy is kezdődött a mese? Az a mese, amely valóvá vált? A múlt év utolsó hónapjainak egyikén artista művészeink egyik bátor harcosa, a racionalizálás veszélyének kellős közepén, féltve az artista művészek sorsát, javaslattal lépett a vállalatvezető elé. Megkapta az engedélyt. Nyomban útnak indult és találmra Szatmár-Szabolcs vármegyében kötött ki, Nyíregyházán. A siker, a megelégedés tökéletes volt. A megyei tanács személyesen is meggyőződve az előadások sikeréről, fix összegért megvásárolta a műsort a megye valamennyi községe részére, melyek kultúrotthonokkal rendelkeznek. Ugyanakkor kilátásba helyezte, hogy a vármegye további újabb brigádokat is vendégül lát, amíg a munkaidő el nem kezdődik. Végül a megyei tanács népművelési osztályának vezetője bejelentette, hogy a brigád kitűnő munkájának elismeréseképpen semmi néven nevezendő haszonra nem reflektál a megye.

Az eredmény tehát felmérhetetlen. A tizenegy személyből álló kis brigád, aránylag minimális kiadási kerettel, de meghatározott bevételi tervvel, csaknem deficitmentesen tudta magát üzemeltetni. Ezzel a téli hónapok alatt biztosítva volt az artistaművészek nagy részének foglalkoztatása, ugyanakkor kultúrpolitikai munkát fejtenek ki azzal, hogy a szórakozáshoz ritkán vagy egyáltalán nem jutó falusi dolgozó paraszt téli szórakoztatását szolgálják jutalmul az egész évi komoly, értékes termelő munkájáért.

Február tizedike táján ez az első brigád befejezte úttörő munkáját, mivel valamennyi faluba, községbe ellátogatott, ahol kultúrotthonokkal rendelkeznek. Ezt követőleg útraindultak a többi brigádok ugyanazokba a községekbe, falvakba, amelyekben a „Na látod” együttes oly sikert és dicsőséget szerzett az artista névnek és vállalatunknak egyaránt.

Vidos: Néhány őszinte szó a cirkusz szezon előtt

Már most meg lehet állapítani azt a tényt, hogy a szezon előtti kilátásaink jók és a perspektíva, amely elének tárul, biztató. Ha vezetőségünk most jól fogja meg a dolgot, szakmánk művészi és gazdasági téren olyan hatalmas lendületet fog kapni, amely méreteiben egyenlőre kiszámíthatatlan. Ha jó úton haladunk feltétlen célhoz érünk, sokkal előbb, mint ahogy azt gondolnánk!

Mert közös célunk nem lehet más: hogy egyrészt vállalatunk és szakszervezetünk vezetősége művészeti, politikai és anyagi színvonalunkat emelje, és a felső fórumok előtt igyekezzék szakmánk művészi, politikai és gazdasági életrevalóságát bizonyítani. – Másrészt mi artisták pedig meg fogunk tenni mindent, ami tőlünk telik, külföldön és belföldön, s igyekszünk a magyar artistaművészet jó hírnevét mindenütt emelni. Reméljük, hogy vezetőink is, mi is helyt fogunk állni és kicsinyes torzsalkodások nem fogják gátolni szakmánk felvirágztatásának mostani lehetőségét.

A mozivarieté megindítása igazán szociális, megértő és emberi cselekedet volt, és ezúton is kérem az illetékes hatóságokat arra, amíg a vállalatunk az összes kartársainkat foglalkoztatni nem tudja, a mozivarieté üzemelését továbbra is engedélyezze.

Hallottam, hogy a nyáron a Fővárosi Nagycirkuszban a művészeti osztály az Artista Akadémia növendékek szerepeltetését is tervbe vette. Nagyon helyes gondolat. Ez a növendékekre buzdító hatással lesz és további fejlődésüket a

közönség előtti rutinszerzés terén elő fogja segíteni. Ezzel vállalatunk a nagyközönségnek egy kis ízelítőt nyújt a magyar artistaművészet utánpótlásából.

Az 1955-re szóló szerződések pontjai, melyek a bohócokra vonatkoznak, egy kis elégedetlenséget váltottak ki, de ígéretet kaptunk arra, hogy a közeljövőben ezt a kérdést közmegelegedésre intézik el.

Az elmúlt télen nemcsak a nagyobb társulatok működtek jól, hanem a kis brigádok turnéi is sikerültek. Ez tehát azt mutatja, hogy az artista műsorok előadásait a közönség mindenütt nagy érdeklődéssel kísérte.

Itt szeretnék Ócsai Gábornak dicséretet és köszönetet mondani a turnék megindítása érdekében végzett eredményes és bizony több ízben mostoha viszonyok között lelkes, fáradhatatlan munkálkodásáért.

Kedves kartársaim e néhány őszinte szóval csak derűlátásomat akartam, így a szezon előtt tolmácsolni, amely közben és a szezon végére, hiszem, hogy még derűsebb lesz szakmánk művészetünk hasznára és békét óhajtó hazánk dicsőségére.

Garai Imre: Író és porond

Több, mint tíz esztendeje írok a cirkuszoknak prológokat, kereteket, bohóctréfákat és bemutató verseket. Minden évben már alig várom a tavaszt, hogy ismét élvezhessen a cirkuszélet sajátos szépségeit, beleértve a nehézségeket, problémákat és ellentmondásokat is. Ez utóbbiak örök kísérői a fejlődésnek. a magyar artistaélet színvonala szemünk láttára ért el olyan magasságot, melyre büszkék lehetünk. A magam véleményét mondom el, amikor azt állítom /persze csak mint néző/, hogy artistáink majdnem valamennyi artistaszakban nemcsak keresik, de meg is találják az újat, az előremutatót és nemcsak produkcióban, hanem emberi odaállásukban, intelligenciában is előretörnek.

Sajnos művészeti életünkben kevesen vannak, akik keresnek az őszinte kapcsolatot az artistavilággal. Ezen a téren még élnek az elmúlt korok előítéletei. A fizikai művészet, az erő, bátorság és ügyesség embereinek nem csak sikerben, de társadalmi megbecsülésben is egy szinten kell állani más művészetekkel.

Megismerni az artistákat, annyit jelent, mint megszeretni őket és írásokkal emelni a porond sikerét különös megtiszteltetés.

---

[1] A lapszám minden cikkének a címét közreadjuk (kövér betűkkel), és a fontosabbnak ítélt írásoknak pedig a teljes szövegét közöljük.

[2] A vezércikk a Cirkuszi akrobatika VI./1-es számában (2013 tavasz) olvasható: http://epa.oszk.hu/01400/01461/00019/pdf/EPA01461_2013_01_08.pdf

megjelenik minden negyedévben